

Thema: 'dement: te duur en dan maar versterven...?'

Hallo Piet,

Een aantal jaren geleden (ik leefde in een mooie combi van gemeentevoorganger en Geestelijk Verzorger) bezocht ik een symposium in het UMCG in Groningen. In een van de zaaltjes van het academisch ziekenhuis sprak een hoogleraar economie en een hoogleraar medische ethiek.

De boodschap: *"Omdat het leeuwendeel van het nationale budget voor gezondheidszorg wordt besteed in en aan de laatste drie maanden van een mensenleven in dit land, is er een wereld (financieel) te winnen, wanneer **Geestelijk Verzorger bereid zijn om patiënten en hun naasten te coachen bij 'op tijd' willen sterven**, en niet oeverloos en nodeloos te vragen om die laatste behandeling die als een strohalm wordt omklemd en bij voorbaat kansloos is bij het bieden van kwalitatief levensverlengend perspectief"*

Het werd zo'n middag die je bij blijft. De **dilemma's lagen voor het oprapen**: In wat voor samenleving kom je terecht wanneer je afspraken maakt over wanneer een behandeling nog kan en wanneer niet, wie bepaalt dat, hoe zit het met **het zelfbeschikkingsrecht** van de mens en o, ja, wat nou als je vindt dat **God gaat over leven en dood?**

Mooie hypothetische discussies.....

Terug in de gemeente een boze zuster aan de lijn: *"nou moet je horen: **willen ze mijn moeder laten versterven..** Ze zijn er daar gewoon klaar mee! Ze is te duur, want al te lang in de instelling. Gemiddeld zijn ze er drie maanden, maar moeder al drie jaar. Bij mijn zussen vind ik geen gehoor. Het komt ze ook goed uit. De dure ritjes naar een moeder die je niet meer herkent en voor half dood in een bed op een zaal met 5 andere halfdoden ligt, daar willen ze wel af. Nou mooi niet! Ik ga gewoon vaker en verzorg zelf eten en drinken. Als het ze allemaal teveel is, dan doe ik het wel. **Het is toch verdorie je moeder!**"*

Ik adviseer haar om in haar boosheid niet te gaan voor een Hannie Schaft-achtige manier van op bezoek gaan bij haar moeder, maar het gesprek aan te gaan met de verpleeghuisarts en het afdelingsmanagement. Ik wil wel mee.

Het gesprek komt er en een **schrijnend dilemma** komt in beeld. Het plaatje is niet moeilijk voor te stellen. De moeder van mijn pastoraal is feitelijk fysiek en zintuigelijk al overleden, maar het hart houdt er maar niet mee op. Als onderdeel van de palliatieve zorg aan deze zwaar dementerende oude dame van 91 wordt overwogen om haar voeding en vocht te onthouden, zij het gecontroleerd en zo gedaan dat er van pijn of lijden geen sprake zal zijn.

De arts is het meest empathisch en begrijpt dat het voor een dochter, die een bijzondere en vasthoudende betrokkenheid aan de dag heeft gelegd, een besluit is om in toe te stemmen dat haar ook het gevoel kan geven **dat ze haar moeder helpt vermoorden**. (Dat is de taal die de dochter gebruikt). Hij doet omstandig en aandoenlijk z'n best om uit te leggen dat medisch **op geen manier levensverlengende handelingen kunnen bijdragen aan enige kwaliteit van leven**.

De manager is wat ruiger. Hij geeft eerlijk toe dat het verpleeghuis een doelstelling heeft die binnen verantwoorde besteding van gelden van de samenleving gehaald moet worden. *"Uw moeder is een taaie"*, zegt hij in andere woorden en *"dat eist teveel van de verzorging"*.

Gelukkig voor alle partijen overlijdt mevrouw binnen luttele dagen, omdat het hart het zinloze geklop staakt. In een mooie rouwdienst brengen we het ontzielde lichaam van een bijzondere vrouw ten grave, **maar die discussie is daarmee niet voorbij** voor vele andere

lotgenoten van mijn verzetsheldin in een medisch verzakelijkte samenleving, die moeite heeft met de constatering dat dochters en moeders zinvol van rol kunnen wisselen, of is dat mijn wens vader van de gedachte?

Reageer daar maar eens op...!

Hartelijke groet en tot schrijfs.

Bert